

Landskap: Skåne Upptecknare: Nils Månsson, Lösdala
 Härad: V. Göinge m. fl. Berättare: " " "
 Socken: Ör. s:u Berättarens yrke: f.d. lantbr.
 Uppteckningsår: 1962 Född år 1882 i N. Mellby m.

Milstolpar och vägvisare. S. 1-17
 (foton sid. 11-16; mg. saknas
 kartskiss sid. 17.)

LUF 119

4/5-62

ACC. N:R M. 15930:/.

L U F 119

No 1
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Hänvisar redan i början till den karts-kiss jag lyckats få ihop,
och då särskilt väg nr 56 ett nummer som numera ändrats till 23.

Sträckningen är från väg nr 4 vid Rollsberga till ringsöbron--Höör--
Tjörnarp-- Sösdala -- Gulastorp där det finns en korsväg där vä-
gen Kristianstad -- Hälsingborg korsar förutnämnda väg, vilken
för övrigt ändrat nummer strax söder om Mellby kyrka och fortsätter
som nr 41. Allt före nummerändringen.

Vår bygd har som andra bygder ett stort nät av vägar till de
olika socknarna och byarna , men ingen av dessa vägar har haft någ-
ra milstenar , det är endast den förut angivna vägen (huvudväg)
som i äldre tider försetts med milstenar & vägvisare.

Första milstenen står vid Stjärnelunds förutvarande skola så
där en 6 a 7 kilometer norr om Höör just vid det ställe där en väg
går åt nordväst till Norra Rörum och vidare . Fotografiet anger ste-
nens utseende och texten -- en kvarts mil-- och ingenting mer.
Höjden är en meter ovanför den stensocjel den står på och sockelns
höjd är omkring 75 centimeter medan stenens bredd är omkring 45 c m.

*Se sid. 17
LUF 119*

se sid. 11

ACC. N:R M. 15930:2.

Det bör tilläggas att denna sten står vid den väg som var i bruk
 innan vägen ombyggdes och rätades breddades och asfalterades
 åren 1954--1956 och samma är förhållandet med de stenar som nu
 närmast kommer att beskrivas . Den gamla vägen var , inte minst
 i dessa trakter mycket krokig och bacckig och såväl vägen med
 tillhörande milstenar har på många ställen kommit rent i skymundan
 och är svår att finna på många ställen . Vi fortsätter mot norr ,
 eller något nordost och nästa milstolpe finner vi strax före ~~Röröns~~
 Torups by i Tjörnarps socken och den ger vi nr 2. Den är bra lik
 den förut beskrivna stenen , den är bara 2 decimeter högre ovan
 det röse den står i än den föregående och röset eller sockeln
 är omkring 75 centimeter. ^{högst} Inskriften är (en halv mil) men inte räknat
 från den förra stenen ,för avståndet mellan de två stenarna är
 endast en kvarts mil . Milstenen har tydligen stått någonstans nära
 Höör och till stjärnelundsstenen var det en kvarts mil och till
 torupsstenen blir det halva milen.

se sid. 12

Nästa sten på väg norrut står vid en liten bäck som förenar
 Tjörnarps och ~~Korsaröds~~ ^{Korsaröds} sjöar och är en gränssten mellan

Malmöhus och Kristianstads län. Vi kalla stenen nr 3 som också är antecknat på kartskissen . Stenen står numera illa till och ingen som numera kommer denna gamla väg fram observerar den om han inte förut vetat om den . Även den gamla vägen blev gång efter annan förbättrad så smått och just här vid bron över den lilla bäcken har det fyllts på vägen nästan en meter högt så att toppen av stenen når numera knappast upp till vägbanans höjd. Stenen har också på något sätt blivit skadad -kanske någon sprickan i stenen gjort att en del av toppen och ena sidan fallit av-- .

Texten är också mycket svår att tyda och jag har vidtalat andra som tidigare tagit notis om stenen och dess text och deras uppgifter går väl i linje med vad som ännu kan läsas på stenen.

På stenen har det stått och står delvis ännu.

MALMÖHUS

Läns

GRÄNSMÄRKE

REST AF

Carl Adlerfelt

se sid. 13

Carl Adlerfelt var enligt uppgifter jag fått, Generalmajor och landshövding i Malmöhus län åren ~~1719~~¹⁷⁶⁴--1769 och gränsstenen restes 1768 ,alltså året innan landshövdingen dog. Sätter frågetecken om det var om det var 1719 eller 1764 som Adlerfelt började som landshövding , men det går väl att kontrollera.

Länsgränsen ^{går} numera inte här vid Tjörnarps och Korsarödssjöarna utan en cirka 5 kilometer söderut. Byarna Torup, Svenstorp, Karlarp och Presstorp i Tjörnarps socken tillhörde fram till 1880-talet Malmöhus län . Det var inte alldeles ovanligt att en socken sålunda kunde vara delad till olika län. Häglinge t.ex. hade förr 161 hektar som tillhörde Frosta härad (alltså Malmöhus län) 377 hektar tillhörde Gärds härad medan 4,498 hektar tillhörde V.Göinge härad ^{i Kristianstads län} och det blev ändring häri år 1888 och det är troligt att ändringen skedde samma år med Tjörnarpsbyarna. Gränsstenen kallar ^{nr} 3.

Nästa milstolpe vid samma väg , var av trä. Den stod vid en avtagsväg (10--15 meter från denna) som gick mot byarna Ebbarp--Ynlingarum och så till Häglinge kyrkby. Det var en kraftig ekpåle som var gammal och mossbelupen i min tidiga barndom och försvann

säkerligen strax före detta århundrades början .Har fått kontolle-
rat mina minnesbildes av denna milstolpe av trä, av Martin Åkesson
numera boende i Korsaröd ,men är uppväxt på det hemman ii Gunnarp
på vilkens mark milstolpen stod . Stolpen var så där en 35 cm i
fyrkant omkring en meter och 20 centimer hög ,spetsad upptill
och saknade någon läsbar inskrift , vilken det ändå säkerligen
varit. Den numera obefintliga milstolpen av trä i Gunnarp Tjörnarp
socken kalla vi nr 4 i vår beskrivning.

Så kommer vi fram till Sösdala gamla by --ej att förväxla med
Sösdala stationssamhälle som ligger 500 meter västerut. ---
och här finner vi nästa vägmärke som inte är någon milsten utan
en vägvisare som anger avståndet till de närmast liggande gäst-
givargårdarna . Det var nämligen Gästgivargård i Sösdala gamla
by och därför angavs det avståndet till de andra Gästgivargårdarna
som vägfarande eventuellt skulle resa till.

När jag för en del år sen fotografera denna sten lånade jag lite
vattenfärg av målaren som bor på andra sidan vägen och målade i
mossiga bokstäverna så de syns ju någorlunda , men jag meddelar

ändå texten. Överst står S Ö S D A L A

Til med ett l.

Wanneberga 2 alltså mil

Til

Röinge 1,3/4

Til

Höör 1 1/2

Stenen är 1,20 meter hög och bredden så där en 80 cm nedtill och avsmalnande upptill som syns å bilden . Sockeln också här en 70 cm . Den står alldeles vid gamla korsvägen och på småskolans lekplan och avgränsad från denna med ett stängsel vilket också syns på bilden . Vem som låtit resa stenen eller när den restes står det ingenting om . Vi kallar stenen nr 5.

se sid. 14.

Det blir långt till nästa milsten ,eller vägvisare . Det är först i Gulastorps by i Ignaberga socken som vi finner nästa vägvisare och från Sösdala till Gulastorp är det en och en halv mil . Om det funnits några milstenar på denna relativt långa sträcka i äldre tider så har de blivit raserade långt före min tid och ingen av

av de äldre som jag vidtalat om gammalt har vetat berätta om några milstenar utmed vägen. I Gulastorp finns det däremot två stycken resta stenar. Den första står vid en korsväg där sösdalavägen stöter till en väg som går mellan Hässleholm och Wanneberga och vidare mot Kristianstad. Denna vägvisare har jag ritat av och angivet både utseende och storlek. Den står lågt och har, sedan vägstyrelsen flyttat den, en helt låg sockel och hade inte byns befolkning gjort mig uppmärksam på den hade jag inte observerat den. Den är 66 c m hög och 44 c m bred nedtill och avsmalnade uppåt. På ena sidan står "Vägen till Sösdala" och på baksidan, den som vetter mot Wanneberga, står det "Vägen till Wanneberga" och inunder står det C.A. det är alltså förkortat samma namn, Carl Adlerfelt, som står på gränsstenen vid Tjörnarps-Korsaröds-bäcken. Det förefaller dock egendomligt att en landshövding i Malmöhus län låtit sätta upp vägvisare så långt in i Kristianstads län? sist nämnda sten får alltså nr 6. Den andra stenen i Gulastorp står visserligen uppställd alldeles utmed vägen en 60 a 70 meter från den förra, men har ingen

*se sid, 15,**6. se sid 16*

ACC. N:R M. 15930:8

uppgift som vägvisare eller milsten. Stenen står i en gårdes-
gård och det är med hjälp av John Nilsson i Gulastorp som jag
fått tolkat texen . Så långt vi nu har kunnat tolka skriften
rätt , står där följande .

År 1815 Enskiftades Gulastorps by. År 1827 . V.P. Restes denna
samlingssten. Till ett vordet minne. AF.N p s. --- G N s ---

P O s -- P n s -- N A s -- S I s --- N N s --- N J s --

Stenen är ett intressant minnesmärke och ger besked om att byn
enskiptades redan 1815 -- alltså bra mycket tidigare än här i
N.Mellby socken där det första enskiptet inträffade 1836.

Att stenen kallas samlingssten ger vid handen att man samlats
vid denna sten för att träffa överenskommelser om byns angelägen-
heter och att den skulle stå som ett vördat minne. Det var drygt
att hugga så många namn i sten och så har man förkortat underskrif-
terna . * N P s kan betyda Nils Persson. G N s kan betyda Gunnar
Nilsson. P O s = Per Olsson . S I s kan vara Sven Isaksson , o.s.v.

Det finns en vägvisare vid korsvägen en halv kilometer norr om
Lommarps by i Vinslövs socken . Den är både större och vackrare

än någon av de förut beskrivna . Har inte undersökt den bara i förbifarten sett den . På framsidan står " Vägen till Torsebro"

och givetvis är den också plaserad vid gamla vägen . Om det är så att Folklivsinstitutet önskar det skall jag gärna ta ett kort av denna vägvisare och sända det till Er. Antar att Institutet redan har uppgiftslämnare i Vinslövs socken och då kanske Ni redan fått besked om denna sten.

I samtliga fall står de nu beskrivna stenarna till höger om vägen när man färdas norrut . De står helt nära vägkanten . Torupsstenen är så pass långt ifrån vägen att det är en liten ansatts till dike mellan väg och stenröset. Någon milstolpe av gjutjärn finns här inte på omskrivna område. Bokstavstyperna är i alla beskrivna fall inte upphöjda utan inhuggna som en liten fördjupning .

Kunglig krona eller andra förnämliga emblem finns inte heller.

Var stenen är kommen ifrån är okänt . Den ser ut som den vanliga sten som förekommer i orten . Om någon sten eller några är tagna från "Sandskogen stenbrott " (som lämnat material till Lunds Domkyrka) är inte lätt att avgöra utan mera ingående undersökning

då den numera mossbelupna stenen ser helt vanlig ut. Vad stenar-
kallades i dagligt tal? Ja, något särskilt namn hade de inte
utom "Väjäpälén" vid Stjärnelund. Vid Torup Eller Sösdala.
Ingen har under min tid tagit annan notis om dem utan som gamla
minnesmärke då texten inte varit läsbar på de sista hundra åren
utom naturligtvis efter ingående granskning, som jag nu fått
göra. Så har jag besvarat frågorna efter bästa förstånd och för-
måga. Dock vill jag tillägga att för i tiden hände det att om
person som föll av vagnen och slog ihjäl sig vid vägkanten så
satte man en liten minnessten som påminde om den olyckliga händelsen.
Jag vet om tre sådana stenar. En stod vid vägen Sösdala ---N.
Rörum och en ^{annan} stod en 3 a4 hundra meter öster om N Mellby kyrka
på vägen mot Adseke. Och nu vid mitt besök i Gulastorp fick jag
veta att det ännu står en sådan sten i Röinge by trax intill Gulas-
torp. Stenen vid Mellby sattes över en lantbrukare från Adseke
som hette Sven Bengtsson. Det berättas att han på hemväg från Sösdala
stannade till hos klockaren i Mellby, och på vägen därifrån hände
olyckan i en vägkrök där hästarna sprang för fort (de hade stått
och väntat länge och hade brätt hem därför gick det så fort.

Skåne
Frosta hd.
Höörs sn

M. 15930 : //
FOLKLIVSARKIVET
LUND

Nº 1

Milstolpe

se sid. 1-2

neg. saknas

Inlämn. av Nils Månsson, Sösdala
år 1962

Skåne
V.Göinge hd.
Tjörnarps sn.

M. 15930:12.
FOLKLIVSARKIVET
LUND

se sid. 2

Milstolpe, Torup, Tjörnarps sn.

neg. saknas

Inl. av Nils Månsson, Sösdala år 1962

Skåne
V.Göinge hd.
Tjörnarps sn.

M. 15930 : 13.
FOLKLIVSARKIVET
LUND

Gränsstenen vid bäc-
ken som förbinder
Tjörnarps- och Kors-
rödssjöarna.

Inl. av Nils
Månsson, Sösdala
år 1962

se sid. 2-4.

neg. saknas

Skåne
V.Göinge hd.
N.Mellby sn.

M. 15930 : 14.
FOLKLIVSARKIVET
LUND

Vägvisare.

Inl. av Nils Månsson,
Sösdala, år 1962

se sid. 5-6.

Sösdala gamla by
neg. saknas

Skåne
V. Göinge hd.
Ignaberga sn.

M. 15930 : 15.
FOLKLIVSARKIVET
LUND

se sid. 7

M. 15930 : 15.

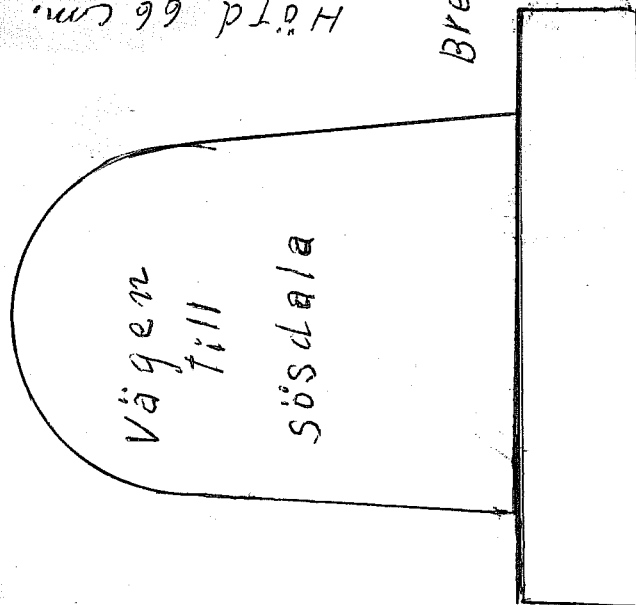
FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

N° 6

Pågrävarn vid korsvägen vid
Gulastorp, Ignaberga socken.

Höjd 66 cm

Bredd 44 cm

på baksidan

står

Vägen
till

Wannenberg

C. F.

Stöckeln av jämn, kilad sten som väg-
styrkesten lagd då stenen vid en vagnrättning
måste flyttas. Stöckelns höjd cirka 35 cm.

Inl. av Nils Månsson, Sösdala år 1962

Skåne
V.Göinge hd.
Ignaberga sn.

M. 15930 : 16.
FOLKLIVSARKIVET
LUND

Byastenen vid Gulastorp

neg. saknas

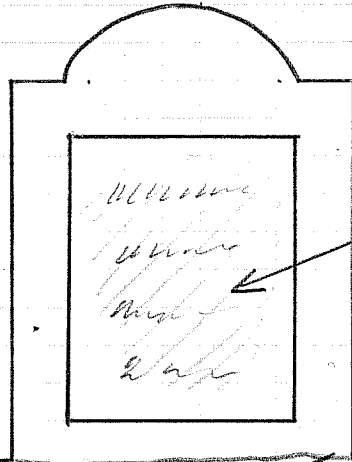
Inl. av Nils Månsson, Sösdala, år 1962

se sid. 7-8,

Plats:

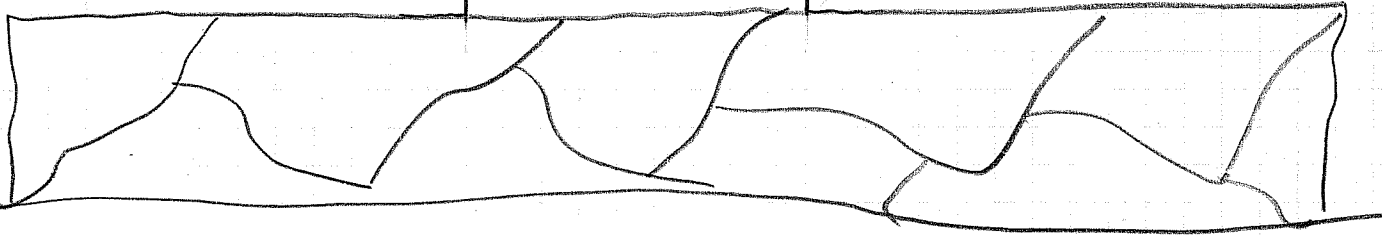
Väg 1027, ca 100 m fr väg 1021, på vänster
sida om vägen ca 1 m fr. vägkanten

Se
kartskiss (A)

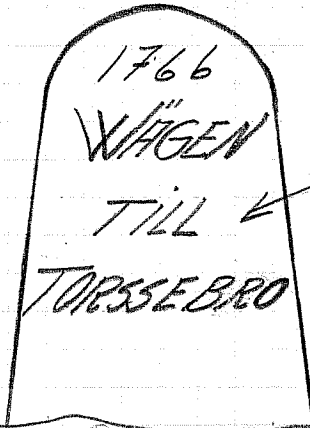
Material: kalksten

Föränt stela med
olaglig text

Se
kartskiss

(B)

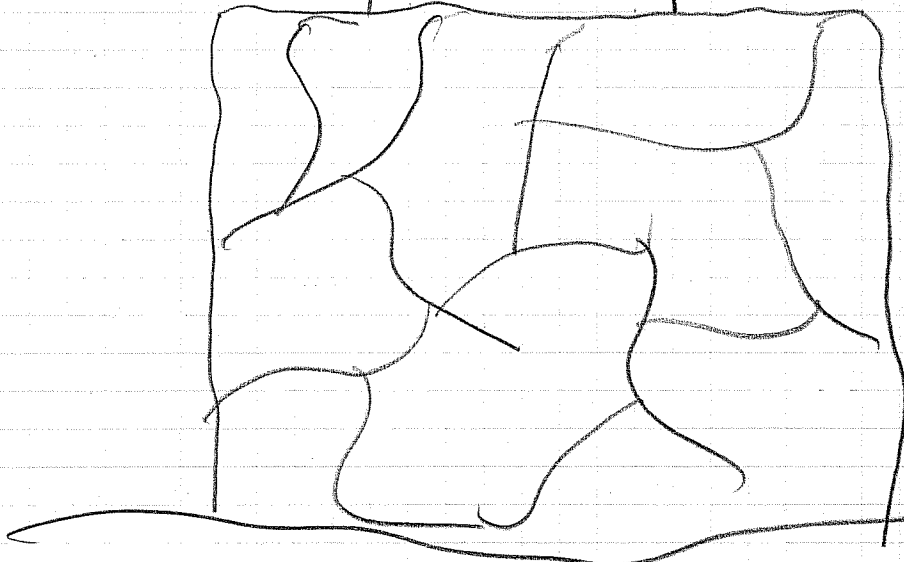

Material: kalksten

Föränt till

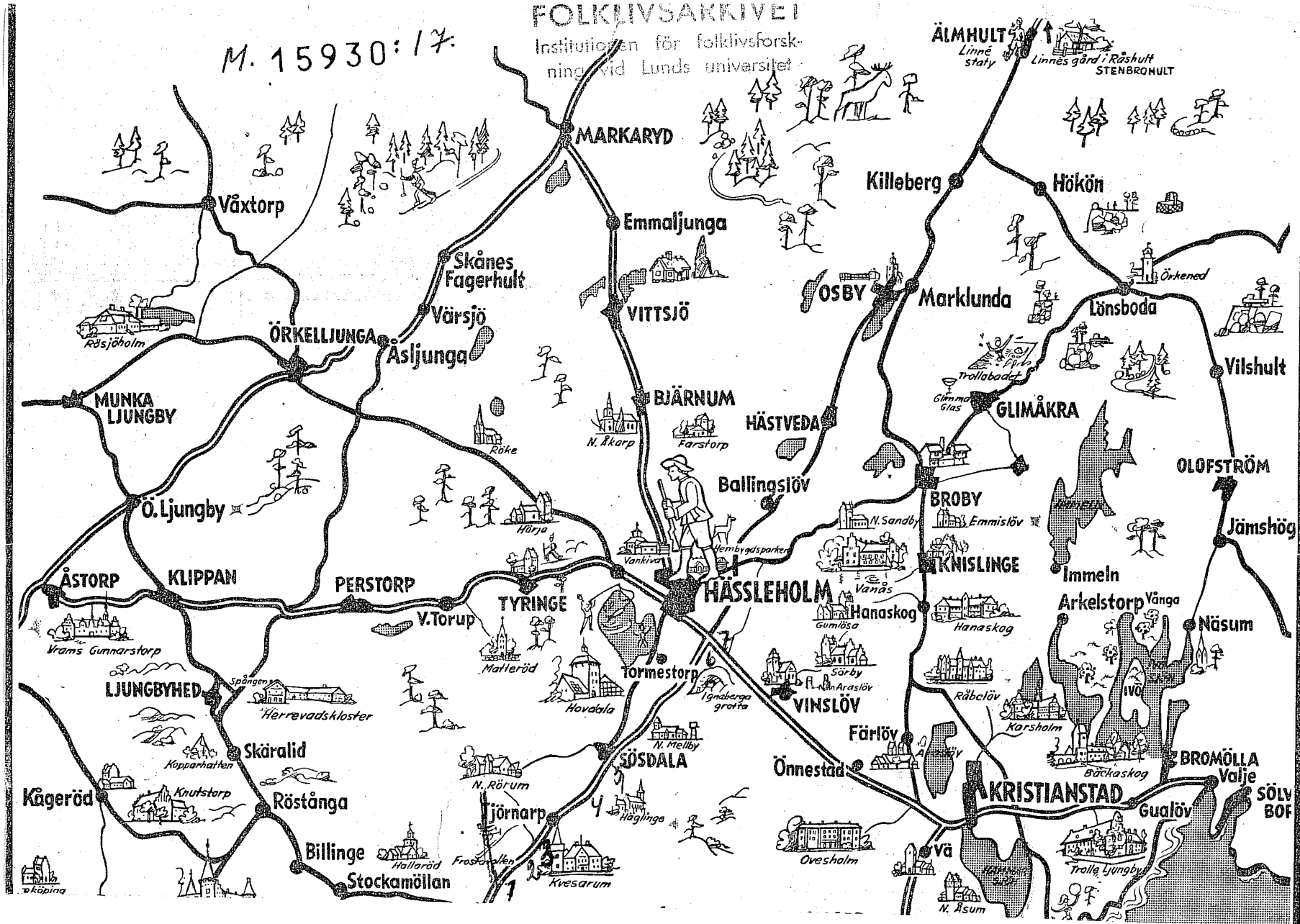
Text på baksidan

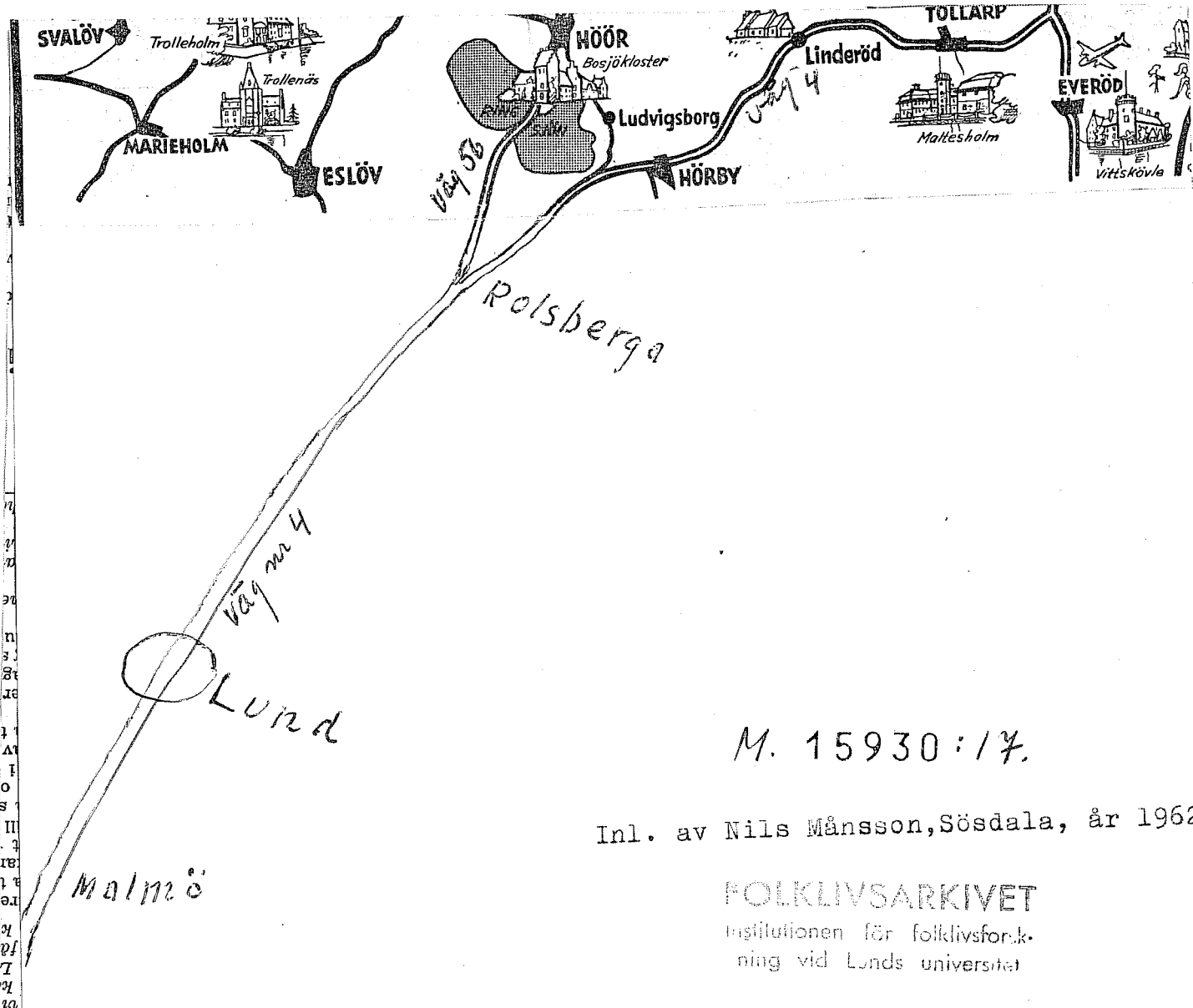
1766 Vägen till
Wärnberga

M. 15930:17.

FOLKLIVSAKKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

M. 15930:17.

Inl. av Nils Månsson, Sösdala, år 1962

FOLKLIVSARKIVET
 Institutionen för folklivsfor-
 ning vid Lunds universitet

STOCKHOLM 18 (TT)

Domare i matchen var Finlan-
 ren Reino Koskinen.
 Publikken på läktarna uppstod